

γαρ. ἄτσαλους βόρ. ιδιώμ. ἄτσαλες Σκυρ. ἄτσελος Θήρ. ἄτσαλ-λος Κύπρ. Μεγίστ. Μῆλ. Σύμ. κ.ά. ἄτσαλ-λος Ρόδ. ἄτσελος Χίος ἄρτσαλος Πόντ. (Κερασ. Ὁφ.) ἀνάτσαλους Λέσβ.

Τὸ μεσν. ἐπίθ. ἄτσαλος. Ἡ ἐτυμολογία τῆς λ. ἀκα-
θόριστος. Ὁ Κορ. ἐν Ἀτ. 1, 381 ἀνάγει εἰς τὸ τοῦ Ἡσυ-
χίου «ἄσκαλα· ἀκάθαρτα» ἢ «ἀττάλη· φάρυξις ὑπὸ
φρυγῶν», ὁ ΔΜαυροφρ. Δοκίμ. 58 εἰς τὸ ἄκαλος, ὁ
ΜΦιλήντ. Γλωσσογν. 2, 196 εἰς τὸ ἀτάσθαλος, ὁ δὲ GMe-
yer ἐν Indogerm. Forsch. 6, 107 εἰς τὸ Ἰταλ. *ascele*.
Ἡ λ. ἴσως παρήχθη ἐκ τοῦ ἐπιθ. σαλός-ἄσαλος, καθὼς
καὶ μωρός-ἄμωρος, χλομός-ἄχλομος κττ., περὶ
ὧν ἰδ. ΣΨάλην ἐν Ἀθηνᾶ 28 (1916) Λεξικογρ. Ἀρχ. 54
τραπέντος τοῦ σ εἰς τσ καθὼς καὶ γλῶσσα-γλῶτσα,
πρόσωπο-πρότσωπο κττ. Ὁ τύπ. Καρπ. ἄσ-σαλ-λος
ἴσως ἐμφανίζει τὸν ἀρχικὸν τύπον, διότι αὐτόθι δὲν φαί-
νεται τρεπόμενον τὸ τσ εἰς σ ὡς ἀλλαχού. Διὰ τὸν τύπ.
ἄρτσαλος ἰδ. DOeconomides Lautl. 117 καὶ ΦΚου-
κούλ. ἐν Ἀθηνᾶ 29 (1917) Λεξικογρ. Ἀρχ. 83 κέξ.

1) Ὁ μὴ ἀποδοχῆς ἄξιος, κακός, ἀντίθ. τοῦ καλός
Θράκ. (Μυριόφ. Περίστασ. Σαρεκκλ. κ.ά.) Προπ. (Ἀρτάκ.):
Δὲν ἀγαπῶ τὰ ἄτσαλα παιδιὰ Σαρεκκλ. Πὲ τὸν ἄτσαλο τὸν
ἄνθρωπο νὰ φοβᾶσαι αὐτόθ. Καλὰ ἄτσαλα, τὰ καμαν (εἴτε
καλὰ εἴτε κακὰ εἶναι τὰ ἔκαμαν) Περίστασ. Ἐπαιρνα πέντε
δέκα γρόσια, ἄτσαλα ἦτανε; Μυριόφ. 2) Ἀνεπιτήδειος
ἀνίκανος Κρήτ. (Σητ.): Ἀτσαλος εἶναι γὰρ τέτοιες δουλειές.
Ἀτσαλη ἐπόμεινε ὅς τοι δουλειές τοῦ σπιτιοῦ. Συνών. ἀδέ-
ξις 2. 3) Ἀκοσμος εἰς τὴν ἐμφάνισιν καὶ τὰ ἔργα, ἀ-
πειρόκαλος κοιν. καὶ Καππ. Πόντ. (Κοτύωρ. Ὁφ. Τραπ.
Χαλδ.): Ἀτσαλος καὶ κακοκαμωμένος. Εἶναι ἄτσαλος ὅς τὰ
λόγια του - ὅς τὸ περπάτημά του - ὅς τὸ φέρεσμά του κοιν. Βα-
ρέα ἄρτσαλος εἶσαι Ὁφ. || Φρ. Ἀτσαλε καὶ π'ράτσαλε καὶ
γουν'νοπαιδεμένε (ἐπὶ ἀνθρώπου ὅλως ἀγροίκου) Βιθυν.
Συνών. ἀνταφλος 1, ἀπραχτος 3 ε. β) Ὁ ἀπροσέ-
κτως καὶ ἀτάκτως γινόμενος κοιν.: Ἀτσαλη δουλεῖα κοιν.
Ἀτσαλη περπατησιὰ Κορινθ. γ) Ἀτακτος εἰς τὸ βράδι-
σμα Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κορινθ.): Ἀτσαλο μουλάρι Κο-
ρινθ. δ) Ἀτακτος, Καππ. (Σινασσ.) Πόντ. (Οἰν.) κ.ά.:
Ἀτσαλον μωρόν Οἰν. ε) Ἀστατος, εὐμετάβλητος Θράκ.
(Μέτρ.) 4) Ρυπαρός, ἀκάθαρτος Ἰκαρ. Κρήτ. κ.ά. Ἡ
σημ. καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. Ε 236 (ἐκδ. ΣΞανθουδ.) «ἀσούσ-
σουμη κι ἀνέγνωρη, ἄτσαλη, βρομισμένη». Συνών. ἰδ. ἐν
ἀτσαλιάρικος 1. 5) Αἰσχρολόγος σύνθηθ. καὶ Καππ.:
Ἀτσαλος ἄνθρωπος, ὅτι φτάση λέει. Ἀτσαλη γλῶσσα. Ἀτσα-
λο στόμα. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀτσαλιάρικος. β) Αἰσχρός,
ἄσεμνος σύνθηθ.: Ἀτσαλες κουβέντες. Ἀτσαλος λόγος. Ἀ-
τσαλα λόγια. 6) Δυσειδής, δύσμορφος Μακεδ. (Σιάτ.)
Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄσκημος 1. 7) Ὁ ἀμέτρως καταναλί-
σκων, πολυδάπανος, ἄσωτος Πόντ. (Κερασ. Χαλδ.) 8)
Ἀκάθαρτος, ἐπὶ γυναικὸς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐμμήνου
ροῆς Κάρπ. Κύπρ. Ρόδ.: Ἐν ἡμπαίν-νουν οἱ ἄτσαλες μέσα,
γιατὶ ἐν' ἄσ-θημα (δηλ. εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς λεχοῦς) Κύπρ.
Γεναῖτες ἄτσαλες αὐτόθ. 9) Ὁ ἀρτίως μετὰ γυναικὸς
συνουσιασθεὶς Κύπρ. 10) Ἀδύνατος, λεπτὸς Ζάκ. β) Ἀμέ-
στωτος, τρυφερός, ἐπὶ σταχύων Λεξ. Δημητρ.: Ἀστά-
χγα ἄτσαλα. γ) Ἡ μὴ ἔχουσα κοιλίαν ἐξωγκωμένην, ἐπὶ
γυναικὸς ἐγκύου Πελοπν. (Λακων.) 11) Ὁ μὴ εὐρισκό-
μενος ἐν καλῇ καταστάσει, ἀκατάστατος, ἄρρυθμος, ἀκα-
νόμιστος κττ. σύνθηθ.: Ἀτσαλο περπάτημα - ράψιμο - φέρεσιμο
κττ. Ἀτσαλα πράματα. Δουλειές ἄτσαλες. Ἀτσαλο ὅπιτι σύνθηθ.
Χουράφ' ἄτσαλου (ἀκατάλληλον πρὸς ἄρσιν διὰ τοὺς πολ-
λοὺς θάμνους κττ.) Στερελλ. (Κλών.) 12) Ἐπὶ γεννη-

μάτων κττ. ὁ μεμιγμένος μετὰ χώματος, λίθων ἢ σκυβά-
λων, ἀκάθαρτος Κάρπ. Κρήτ. Λευκ. Μῆλ. Μύκ. Νάξ. Ρόδ.
Στερελλ. (Κλών.) Χίος κ.ά. — Λεξ. Δημητρ.: Ροβίθια - φα-
σόλμα ἄτσαλα Λεξ. Δημητρ. Κριθάρι ἄτσαλο Κρήτ. Ἀλεσμο
ἄτσαλο (τὸ πρὸς ἄλσιν προωρισμένον γέννημα) αὐτόθ.
Σ'τάρη ἄτσαλο Λευκ. Συνών. ἀτσαλωπός. 13) Ἐπὶ
ἐδέσματος, τὸ ἀπηγορευμένον ὑπὸ τῆς νηστείας Χίος: Ἀ-
τσαλο φαεῖ. β) Συνεκδ. ἄνοστος Θράκ. (Σιρέντζ.) 14)
Μεγάλος, ἰσχυρὸς Πόντ. (Σινώπ.): Ἀτσαλο φωτία (πυρὰ μὲ
μεγάλας φλόγας). 15) Οὐς. θηλ. Σύμ. καὶ οὐδ. Ζάκ.
Ρόδ., τὰ σκύβαλα τῶν δημητριακῶν καρπῶν: Τὸ σιτάρι ἔχει
μέσα γούλην τὴν ἄτσαλ-λη Σύμ. Συνών. αἰρόσιτο (ἰδ.
αἰρόσιτα), ἀπογυρίδι, ἀποδερμωνίδι, ἀποκο-
σκινίδι 1, ἀποκοσκίνισμα 1, ἀποσίταρο, κοσκι-
νίδι.

ἀτσαλοσίδερο τό, πολλαχ.

Ἐκ τῶν οὐς. ἀτσάλι καὶ σίδερο.

Χάλυψ: Σφαῖρες ἀπὸ ἀτσαλοσίδερο Συνών. ἀτσάλι 1.

ἀτσαλόστομος ἐπίθ. Βιθυν. Ζάκ. Θράκ. (Σαρεκκλ.)
Κάλυμν. Κέρκ. Κεφαλλ. Πελοπν. (Οἰν. κ.ά.) Σκυρ. ἄτσαλ-
λόστομος Μεγίστ. Σύμ. ἴσαλ-λόστομος Σύμ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄτσαλος καὶ τοῦ οὐς. στόμα.

Ἀτσαλιάρικος, ὁ ἰδ.

ἀτσαλοτρώγω Κωνπλ. ἴσαλοτρώγω Κάλυμν. ἄτσα-
λοτρώω Θήρ. ἄτσαλοντρώω Σάμ. ἄτσαλ-λοτρώω Σύμ.
ἴσαλ-λοτρώω Σύμ. ἄτσαλ-λδοτρώω Ρόδ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄτσαλος καὶ τοῦ ρ. τρώγω.

Ἐσθίω κακὰς τροφάς, τρώγω ὅτι τύχη, ἰδίᾳ ἐπὶ ἀ-
σθενοῦς ἐνθ' ἄν.: Ἀτσαλοτρώει, γὰρ τοῦτο δὲ θὰ γίνῃ ποιέ-
δον καλὰ Θήρ.

ἀτσαλοφαγιά ἢ, Θήρ. κ.ά.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀτσαλόφαγος.

1) Τὸ νὰ τρώγῃ τις ἀκόσμως, ἀπροσέκτως. 2) Τὸ νὰ
τρώγῃ τις κακὰς καὶ βλαβεράς τροφάς.

ἀτσαλόφαγος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀτσαλόφαος Θήρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἄτσαλα καὶ τοῦ ἔφαγα ἄορ. τοῦ ρ.
τρώγω ἀντὶ ἀτσαλοφάγος.

1) Ὁ ἀκόσμως, ἀπροσέκτως τρώγων. 2) Ὁ τρώγων
τροφάς ἐπιβλαβεῖς.

ἀτσαλόχερο τό, ΚΠαλαμ. Βωμ.² 76.

Ἐκ τῶν οὐς. ἀτσάλι καὶ χέρι.

Χεῖρ ἰσχυρά, στιβαρά: Ποίημα.

Μὰ ἐσὺ κράτα, σφίγγε ὅς τ' ἀτσαλόχερό σου
τὴ νεράδα σκλάβα, κοῦρσος σου καὶ βιός σου.

ἀτσάλωμα τό, πολλαχ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀτσαλώνω.

1) Ἡ διὰ χάλυβος στόμωσις τῶν σιδηρῶν ἐργαλείων
πολλαχ.: Τ' ἀξινάρι-τὸ τσεκούρι θέλει ἀτσάλωμα. Μὲ ἀτσάλι
τῆς βράσις κάνουμε τὰ ἀτσαλώματα. Συνών. ἀτσαλω-
σιὰ 1, στόμωμα. 2) Πληθ., τὰ ἐργαλεῖα τῶν οἰκοδό-
μων ὅσα δύνανται νὰ στομωθοῦν Ἀνδρ.

ἀτσαλώνω (Ι) πολλαχ. Μέσ. ἀτσαλώνομαι Μύκ.

Ἐκ τοῦ οὐς. ἀτσάλι. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

1) Στομώνω διὰ χάλυβος σιδηροῦν τι ἐργαλεῖον, οἶον
πέλεκυν, σκαπάνην, μάχαιραν κττ.: Ἀτσαλώνω τὸ μαχαίρι
- τὸ τσεκούρι κττ. Συνών. ἀτσαλίζω 1. β) Μεταφ.
κάννω τι ἰσχυρόν, ἄκαμπτον σύνθηθ.: Ἀτσαλώνω τὴν καρ-
διά (ἐμπνέομαι ἀπὸ γενναιότητα καὶ τόλμην) σύνθηθ. Ἡ
δυνατὴ καὶ καλόχυμη ρίζα ἄρχισε πάλε νὰ παίρνῃ ἀπάνω της,

